

Питања за сачињавање теста за проверу знања кандидата за локалног омбудсмана и заменика локалног омбудсмана из области људских права и слобода и опште културе

Општа, историјска и правна питања (питања из опште културе)

1. Који је најстарији ћирилични рукопис и најзначајнији споменик српске, односно српско-словенске писмености:

- а) Мирослављево јеванђеље
- б) Душанов законик
- в) Хиландарски типик

2. Најважнији српски средњовековни правни споменик, проглашен 1349. године и допуњен 1354. године је:

- а) Законоправило Светог Саве
- б) Синтагма Матије Властара
- в) Номоканон
- г) Душанов законик

3. Прва српска влада основана у време Првог српског устанка носила је назив:

- а) Државни совјет
- б) Врховни совјет
- в) Правитељствујушчи совјет

4. Сретење - дан државности Републике Србије слави се 15. и 16. фебруара као дан сећања на:

- а) дан дизања Другог српског устанка у Такову (1815)
- б) дан дизања Првог српског устанка у Орашцу (1804) и дан доношења првог устава Кнежевине Србије – Сретењског устава у Крагујевцу (1835)
- в) дан доношења Сретењског устава у Крагујевцу (1835)

5. Кнежевина Србија је добила признање државне независности 1878. године на:

- а) Берлинском конгресу
- б) Бечком конгресу
- в) Париском конгресу

6. Прва виша школа у Србији био је Лицеј (Лицеум Књажества сербског), основан у Крагујевцу 1838. године, а у првим годинама његовог рада међу професорима био је и један професор права који је познатији као књижевник (комедиограф). Његово име је:

- а) Јован Стерија Поповић
- б) Матија Бан
- в) Сима Милутиновић Сарајлија

7. После Устава, највиши општи правни акти су:

- а) закони
- б) потврђени међународни уговори
- в) уредбе Владе

8. Законе доноси:

- а) Народна скупштина
- б) Влада
- в) председник Републике

9. Пре ступања на снагу, закони се морају објавити:

- а) на сајту Народне скупштине
- б) у „Службеном гласнику Републике Србије“
- в) у јавним средствима обавештавања

10. Ако су одредбе два закона истог степена општости у сукобу (уређују исто питање на различит начин), при чему је један од њих донет 2015. године а други 2018. године, примениће се:

- а) старији закон јер је раније донет
- б) новији закон
- в) о томе ће морати да одлучи Народна скупштина

11. Када постоје општији закон (*lex generalis*) и посебан закон (*lex specialis*) у истој области (на пример, закон који уређује општи управни поступак и закон који уређује поступак у одређеној врсти управних ствари, нпр. царински поступак), најпре ће се применити:

- а) општији закон јер је системског карактера
- б) посебан закон
- в) ниједан

12. Република Србија је у важећем Уставу дефинисана као:

- а) држава српског народа
- б) држава свих грађана који у њој живе
- в) држава српског народа и свих грађана који у њој живе

13. О несагласности закона са Уставом, као и подзаконских аката са законом, одлучује:

- а) Народна скупштина
- б) Врховни и сваки други суд пред којим се то питање постави
- в) Уставни суд

14. У Републици Србији је у службеној употреби:

- а) српски језик и ћирилично писмо
- б) српски језик и ћирилично писмо, а латинично писмо у складу са законом
- в) српски језик и ћирилично писмо, као и језици и писма националних мањина у складу са законом

15. Владавина права најпре значи:

- а) првенство права у односу на политику
- б) повиновање свих органа власти праву
- в) обавезу органа управе да се потчињавају законодавцу и Влади

16. Референдум и народна иницијатива као облици непосредног учешћа грађана у вршењу власти могући су:

- а) само на државном нивоу
- б) на државном, покрајинском и локалном нивоу
- в) само на локалном (општинском и градском) нивоу

17. Најнижи суд опште надлежности у Републици Србији јесте:

- а) основни суд
- б) општински суд
- в) прекршајни суд

18. Чланови политичких странака не могу бити:

- а) судије, јавни тужиоци, судије Уставног суда, Заштитник грађана, локални омбудсман, припадници полиције и војске, као и друга лица за која то одреди закон
- б) судије и јавни тужиоци
- в) сви носиоци јавних функција

Питања из области људских права и слобода

1. Шта су људска права?

- а) привилегије које држава даје појединцима
- б) основна права и слободе које припадају сваком човеку
- в) права која имају само пунолетни грађани
- г) права која важе у демократским државама

2. Листа људских и мањинска права зајемчених Уставом може бити проширена (увођењем нових права која не познаје Устав) на следећи начин:

- а) путем потврђеног међународног уговора
- б) путем потврђеног међународног уговора и доношењем закона
- в) само путем доношења амандмана на Устав (тј. изменама и допунама Устава)

3. Најважнији европски документ о људским правима јесте:

- а) Декларација о људским правима
- б) Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода
- в) Европска социјална повеља

4. Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода у периоду од 1950. године до 2004. године потписало је:

- а) 15 држава
- б) 36 држава
- в) 46 држава

5. Грађанин Републике Србије може се обратити Европском суду за људска права ради заштите свог права :

- а) када искористи сва правна средства за заштиту пред домаћим судовима,
- б) када искористи сва правна средства за заштиту пред домаћим органима, укључујући и уставну жалбу пред Уставним судом
- в) када сматра да ће брже и ефикасније остварити своја права

6. Који документ је основа савременог система људских права?

- а) Велика повеља слободе (Magna carta libertatum)
- б) Повеља УН
- в) Универзална декларација о људским правима
- г) Женевска конвенција

7. Универзална декларација о људским правима усвојена је од стране Генералне скупштине Уједињених нација :

- а) 1932. године
- б) 1948. године
- в) 1963. године

8. Европски суд за људска права налази се у:

- а) Бриселу
- б) Стразбуру
- в) Паризу

9. Дискриминација је:

- а) једнако поступање према свима
- б) ограничење права на основу личног својства
- в) законска казна за прекршај
- г) облик слободе говора

10. Пред органима управе могу да самостално предузимају процесне радње лица која су:

- а. пословно способна (способност самосталног одлучивања о својим правима и обавезама) што се стиче пунолетством
- б. лица старија од 16 година

11. Ко штити људска права у Републици Србији?

- а) судови
- б) полиција
- в) државни органи, судови и независне институције
- г) Народна Скупштина

12. Стицање и престанак држављанства Републике Србије регулише:

- а) Правилник
- б) Одлука
- в) Закон

13. Ко је без основа или незаконито лишен слободе, притворен или осуђен за кажњиво дело:

- а) има право на рехабилитацију, накнаду штете од Републике Србије и друга права утврђена законом.
- б) нема право на рехабилитацију и накнаду штете

14. Тајност писама и других средстава комуницирања је :

- а) предвиђена Уставом као неповредива
- б) није предвиђена Уставом

15. Када је усвојена Конвенција о правима детета на Генералној скупштини Уједињених нација:

- а) 1948. године
- б) 1950. године
- в) 1989. године

16. За потребе ове Конвенције о правима детета, дете је свако људско биће:

- а) које није навршило осамнаест година живота, уколико се, по закону који се примењује на дете, пунолетство не стиче раније.
- б) које није навршило осамнаест година
- в) које није навршило двадесетједну годину

17. Право на промену личног имена има свако лице:

- а) које је навршило 18 годину живота
- б) које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање.
- в) које је навршило 16. годину живота

18. Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Савета Европе је позната као:

- а) Париска
- б) Истанбулска
- в) Женевска

19. Правни положај и овлашћења националних савета националних мањина уређен је:

- а) Закон о забрани дискриминације
- б) Законом о националним саветима националних мањина.

20. Припадници националних мањина могу да оснивају просветна и културна удружења, која добровољно финансирају:

- а) да
- б) не

21. Међународни уговори које је Србија потврдила:

- а) немају правну снагу
- б) важе само привремено
- в) део су правног поретка
- г) важе само уз одлуку Владе

22. Грађанин Републике Србије може се обратити Европском суду за људска права ради заштите свог права :

- а) када искористи сва правна средства за заштиту пред домаћим судовима,
- б) када искористи сва правна средства за заштиту пред домаћим органима, укључујући и уставну жалбу пред Уставним судом
- в) када сматра да ће брже и ефикасније остварити своја права

Питања из области института локалног омбудсмана

1. У правни поредак Републике Србије институт Заштитника грађана уведен је:

- а) 2000. године
- б) 2005. године
- в) 2010. године

2. Заштитник грађана поступа у оквиру:

- а) Устава
- б) Закона
- в) других прописа

3. Које године је у граду Крагујевцу почела са радом прва канцеларија локалног омбудсмана?

- а) 2004. године
- б) 2005. године
- в) 2006. године

4. Институт Локалног омбудсмана предвиђен је:

- а) Уставом
- б) Законом о локалној самоуправи
- в) Законом о заштитнику грађана

5. Које године је Скупштина града Крагујевца донела прву одлуку о омбудсману?

- а) 2003. године
- б) 2005. године
- в) 2006. године

6. У којој земљи је институт омбудсмана први пут уведен:

- а) САД
- б) Шведска
- в) Норвешка

7. Локални омбудсман је дужан да поступи по притужби:

- а) одмах по пријему притужбе
- б) у року не дужем од 5 радних дана од дана пријема притужбе
- в) у року од 15 дана од дана подношења притужбе
- г) у року од 8 дана од дана подношења притужбе

8. Локални омбудсман контролише рад градске управе и штити права грађана од повреда нанесених радом локалних органа и служби, а његово оснивање је:

- а) обавезно
- б) факултативно

9. Да ли је поступак пред локалним омбудсманом бесплатан?

- а) да
- б) не
- в) само за лица у стању социјалне потребе
- г) само уз уплату локалне административне таксе

10. Локални омбудсман поступа по притужби:

- а) усменој
- б) анонимној

11. Локални омбудсман поступа по сопственој иницијативи:

- а) да
- б) не

12. Најважнија сврха локалног омбудсмана је:

- а) кажњавање одговорних за повреду људских права и слобода
- б) контрола рада правосудних органа
- в) заштита права грађана од неправилности управе
- г) доношење локалних прописа

13. Локални омбудсман поступа по притужби грађана на рад:

- а) Градске управе
- б) Скупштине
- в) Градоначелика

14. Локални омбудсман може:

- а) давати препоруке
- б) изрицати казне
- в) укидати одлуке органа Града
- г) водити полицијске истраге

15. Поступак пред Локалним омбудсманом је:

- а) јавни
- б) тајни

16. Да ли локални омбудсман може покренути поступак и без притужбе грађана?

- а) не може
- б) може
- в) може само у таксативно прописаним случајевима

17. Локални омбудсман присуствује седницама Скупштине:

- а) увек
- б) када он сматра да је потребно
- в) када се расправља о питањима из његове надлежности

18. Да ли локални омбудсман поступа по анонимним притужбама?

а) не поступа

б) изузетно поступа, ако сматра да у анонимној притужби има основа за његово поступање

в) ако му буде наложено од Заштитника грађана РС